

CFfG/ 2021/ Cyfarfod â Phartïon â Buddiant

Y COMISIWN FFINIAU I GYMRU

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd trwy MS Teams am 14:30pm ddydd Gwener 5 Mawrth 2021.

Yn bresennol:

Mrs Ustus Jefford DBE
Mr Huw Vaughan Thomas CBE

Dirprwy Gadeirydd
Comisiynydd

Mrs Shereen Williams MBE OStJ
Mr Tom Jenkins
Mr Rhydian Fitter

Ysgrifennydd y Comisiwn
Ysgrifenyddiaeth y Comisiwn
Ysgrifenyddiaeth y Comisiwn

Mr Aled Roberts
Dr Eleri James
Mr Christopher Warner
Mr Leighton Jones

Comisiynydd y Gymraeg
Comisiynydd y Gymraeg
Llywodraeth Cymru
Llywodraeth Cymru

1. Croeso a Chyflwyniadau

- 1.1. Agorodd y Dirprwy Gadeirydd y cyfarfod.
- 1.2. Cyflwynodd y Dirprwy Gadeirydd ei hun ac esboniodd fod un Comisiynydd, sef Huw Vaughan Thomas, yn bresennol, ynghyd ag aelodau o Ysgrifenyddiaeth y Comisiwn a chynrychiolwyr Partïon â Buddiant.

2. Ymddiheuriadau am Absenoldeb

- 2.1. Roedd ymddiheuriadau am absenoldeb gan Sam Hartley (Comisiynydd) a Rhys George (y Gymdeithas Gweinyddwyr Etholiadol).

3. Cefndir a Diben

- 3.1. Rhoddodd y Dirprwy Gadeirydd gefndir i'r arolwg a beth fyddai'n cael ei drafod yn y cyfarfod.

4. Nifer yr Etholaethau a'r Cwota Etholiadol

- 4.1. Dywedodd y Dirprwy Gadeirydd beth oedd nifer yr etholaethau a'r cwota etholiadol ar gyfer pob etholaeth, fel yr amlinellir gan y Ddeddf.
- 4.2. Mae 32 etholaeth yng Nghymru, a chwota etholiadol y Deyrnas Unedig yw 73, 393. Bydd rhaid i'r Comisiwn, yn ôl y gyfraith, aros o fewn 5% uwchlaw neu islaw'r ffigur hwn. Heblaw am Ynys Môn, mae'n rhaid i bob etholaeth a gynigir gan y Comisiwn yn rhan o Arolwg 2023 gynnwys rhwng 69, 724 a 77, 062 o etholwyr.

5. Amserlen

- 5.1. Amlinellodd y Dirprwy Gadeirydd yr amserlen a ragwelir ar gyfer yr arolwg a phryd mae'r Comisiwn yn disgwyl cyrraedd gwahanol gerrig filltir yr arolwg.
  - Lansio'r Arolwg – mis Ionawr 2021.
  - Cyhoeddi'r Canllaw i'r Arolwg - mis Mawrth 2021.
  - Cyhoeddi Cynigion Cychwynnol – mis Medi 2021.
  - Cyfnod Ymgynghori ar y Cynigion Cychwynnol – mis Medi 2021 tan fis Tachwedd 2021.
  - Cyfnod Ymgynghori Eilaidd gan gynnwys gwrandawiadau cyhoeddus – mis Ionawr 2022 tan fis Chwefror 2022.
  - Cyhoeddi Cynigion Diwygiedig – mis Medi 2022.
  - Cyfnod Ymgynghori ar y Cynigion Diwygiedig – mis Medi 2022 tan fis Hydref 2022.
  - Argymhellion Terfynol – mis Mehefin 2023.
- 5.2. Bydd y Comisiwn yn cyflwyno ei Argymhellion Terfynol ym mis Mehefin 2023.

6. Datblygu Cynigion

- 6.1. Bydd y Comisiwn yn ystyried sawl ffactor o Reol 5 yn Atodlen 2, wrth sefydlu map newydd o etholaethau ar gyfer Arolwg 2023.
- 6.2. Bydd y Comisiwn yn ceisio osgoi rhannu wardiau etholiadol rhwng etholaethau ac yn ceisio creu etholaethau o wardiau etholiadol cyfan pan fydd hynny'n bosibl.

7. Enwau a Dynodiadau Etholaethau

- 7.1. Mae'n ofynnol i'r Comisiwn nodi enw a dynodiad ar gyfer pob etholaeth arfaethedig.
- 7.2. Mae'r Comisiwn o'r farn ei bod yn briodol i bob etholaeth yng Nghymru gael enwau amgen yn Gymraeg ac yn Saesneg i sicrhau bod y ddwy iaith yn cael eu trin yn gydradd. Bydd eithriadau ar gyfer etholaethau lle mae'r enw yr un fath yn Gymraeg ac yn Saesneg.
- 7.3. Bydd y Comisiwn yn defnyddio enwau pwynt cwmpawd pan nad oes enw mwy addas ar gael.

8. Ymgynghoriadau

- 8.1. Mae'r Ddeddf yn amlinellu tri chyfnod ymgynghori ar gyfer yr Arolwg.
- 8.2. Mae'r porth ymgynghori ar-lein ar gyfer Arolwg 2023 wrthi'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd a bydd yn barod mewn pryd ar gyfer cyhoeddi'r Cynigion Cychwynnol a'r cyfnod ymgynghori dilynol.
- 8.3. Bydd y Comisiwn yn cyhoeddi'r holl gynrychiolaethau a dderbynnir yn ystod y cyfnodau ymgynghori ar y wefan a'r porth ymgynghori ar-lein.
- 8.4. Mae'r Comisiwn yn bwriadu cynhyrchu nifer fach o gopiâu caled o'r adroddiad yn Gymraeg ac yn Saesneg ar gyfer yr holl rai hynny ar y rhestrau dosbarthu yr ystyrir bod angen iddynt gael copi caled. Bydd partion eraill â buddiant yn cael llythyrau sy'n eu cyfeirio at wefan y Comisiwn, y porth ymgynghori ar-lein a'r lleoliadau adneuo.

9. Gwrandawiadau Cyhoeddus

- 9.1. Esboniodd y Dirprwy Gadeirydd y bydd ymarfer recriwtio'n cael ei gynnal i benodi Comisiynwyr Cynorthwyol i gynnal y gwrandawiadau cyhoeddus.
- 9.2. Mae'r Comisiwn yn ymwybodol o'r cyfyngiadau presennol ar deithio a chynulladau mawr, ac mae'r pedwar Comisiwn Ffiniau wrthi ar hyn o bryd yn archwilio opsiynau ar gyfer cynnwys elfennau rhithwir yn y gwrandawiadau cyhoeddus. Cyhoeddir canllaw ar wrandawiadau cyhoeddus maes o law.
- 9.3. Ar ôl ystyried y cynrychiolaethau, bydd y Comisiwn yn cynnal yr uchafswm nifer o wrandawiadau cyhoeddus yng Nghymru, sef pump. Mae diwygiad i'r Ddeddf yn golygu y bydd y gwrandawiadau cyhoeddus yn cael eu cynnal yn ystod yr Ail Gyfnod Ymgynghori. Penderfynir ar leoliad y gwrandawiadau cyhoeddus gan ystyried y cynrychiolaethau a dderbynnir yn ystod y Cyfnod Ymgynghori Cychwynnol.
- 9.4. Bydd y gwrandawiadau cyhoeddus ar agor i'r cyhoedd a'r holl randdeiliaid.

10. Unrhyw Gwestiynau Eraill

- 10.1. Esboniodd Comisiynydd y Gymraeg fod gan Gomisiynydd y Gymraeg gyfrifoldeb statudol i gynnal y gofrestr o enwau lleoedd yng Nghymru, ac oherwydd hyn bod croeso i'r Comisiwn gael unrhyw gyngor wrth ddewis enwau lleoedd ar gyfer etholaethau. Diolchodd y Dirprwy Gadeirydd i gynrychiolydd Comisiynydd y Gymraeg am ei gynrig.
- 10.2. Gofynnodd cynrychiolydd o Lywodraeth Cymru a yw'n rhagweld unrhyw heriau ynglŷn ag enwau, mewn perthynas ag etholaethau presennol y Senedd ac unrhyw ddiwygiad a allai gael ei wneud i etholaethau'r Senedd yn etholiadau'r Senedd sydd ar ddod. Esboniodd y Dirprwy Gadeirydd y bydd y Canllaw i'r Arolwg yn egluro nad yw ffiniau'r Senedd fel y bônt, neu fel y gallent fod, yn fater i'r Comisiwn ei ystyried, boed hynny'n statudol neu fel arall, ac ni fydd yn effeithio ar argymhellion y Comisiwn. Bydd y Comisiwn yn cynnwys enwau etholaethau yn y cynigion a bydd hyn ar agor ar gyfer ymgynghoriad a chynrychiolaethau. Os gwneir cynrychiolaethau sy'n cyfeirio at yr hyn y gallai etholaethau tebyg gael eu galw yng nghyd-destun y Senedd, bydd y cynrychiolaethau hynny'n cael eu hystyried yn rhan o'r broses ymgynghori arferol. Ni fydd y Comisiwn yn rhoi statws arbennig i enwau sy'n gysylltiedig ag etholaethau'r Senedd.

Daeth y cyfarfod i ben am 15:00pm.